

# **Archeologisch onderzoek plangebied Natuurbrug Laarderhoogt**

Bureauonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 821

Definitief

ISSN 1573-5710

Opdrachtgever:  
Provincie Noord-Holland

Grontmij Nederland B.V.  
Assen, 21 oktober 2009

# Verantwoording

**Titel** : Archeologisch onderzoek plangebied Natuurbrug Laarder-  
hoogt

**Subtitel** : Bureauonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 821

**Projectnummer** : 275263

**Referentienummer** : 314628

**Revisie** : 01

**Datum** : 21 oktober 2009

**Auteur(s)** : drs. B. Klooster, senior archeoloog

**E-mail adres** : brand.klooster@grontmij.nl

**Gecontroleerd door** : Mevr. drs. L. Soetens

**Paraaf gecontroleerd** :

**Goedgekeurd door** : mevr. drs. S. Gietema

**Paraaf goedgekeurd** :

**Contact** : Stationsplein 12  
9401 LB Assen  
Postbus 29  
9400 AA Assen  
T +31 592 33 88 99  
F +31 592 33 06 67  
noord@grontmij.nl  
www.grontmij.nl

# Administratieve gegevens

**Datum opdracht** : Juli 2009  
**concept** : 27 juli 2009  
**definitief** : 14 oktober 2009

**Opdrachtgever** : Provincie Noord-Holland

**Uitvoerder** : Grontmij Nederland B.V.  
drs. B. Klooster

**Beheer documentatie  
en/of vondsten** Grontmij Nederland B.V., Alkmaar

**Bevoegde overheid** : Provincie Noord-Holland

**Contactpersoon**

**Locatie** : gemeente : Laren en Blaricum  
plaats :  
toponiem : Natuurbrug Laarderhoogt

RD-coördinaten : Centraal x: 142765 / y: 475275

kaartblad 26C  
afm. plangebied : Ca. 4 ha

**AMK** : monumentnr. :

**Archis2** : onderzoeksmel-  
ding-code :

# Inhoudsopgave

|                                               |    |
|-----------------------------------------------|----|
| Samenvatting.....                             | 5  |
| 1 Inleiding.....                              | 6  |
| 1.1 Algemeen.....                             | 6  |
| 1.2 Aanleiding en doelstelling .....          | 6  |
| 1.3 Werkwijze.....                            | 6  |
| 2 Bureauonderzoek.....                        | 7  |
| 2.1 Geologie.....                             | 7  |
| 2.2 Geomorfologie .....                       | 7  |
| 2.3 Huidige en toekomstige situatie .....     | 7  |
| 2.4 Bewoningsgeschiedenis en archeologie..... | 7  |
| 3 Conclusie en aanbevelingen.....             | 9  |
| 3.1 Conclusie .....                           | 9  |
| 3.2 Aanbevelingen .....                       | 9  |
| Literatuur en bronnen .....                   | 10 |

Bijlage 2: Locatie plangebied

Bijlage 3: Archeologische basiskaart

# Samenvatting

In opdracht van de provincie Noord-Holland heeft Grontmij in juli 2009 archeologisch bureauonderzoek in de vorm van een quick-scan uitgevoerd in plangebied Natuurbrug Laarderhoogt. De quick-scan heeft als doel om een risico-analyse voor de archeologische waarden op te kunnen stellen betreffende de geplande werkzaamheden. In het plangebied zal een natuurbrug over de A1 en de Naarderstraat worden gerealiseerd en in het op de locatie aansluitende gebied ten noordwesten zal nieuwbouw worden gerealiseerd. Hiertoe zal het bodemarchief worden geroerd. De diepte van de verstoringen die gaan plaatsvinden, is vooralsnog niet bekend.

Uit deze risico-analyse is gebleken dat het gebied is gelegen in een archeologisch kwetsbaar gebied. Er kunnen archeologische resten verwacht worden die dateren uit/vanaf het Midden Paleolithicum.

# 1 Inleiding

## 1.1 Algemeen

In opdracht van de provincie Noord-Holland heeft Grontmij Nederland B.V. een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor plangebied natuurbrug over de A1 en Naarderstraat te Laren en Blaricum. Het onderzoek heeft bestaan uit een bureaustudie in de vorm van een quick-scan en de rapportage hierover.

De totale oppervlakte van het te onderzoeken terrein (plangebied) bedraagt circa 4 hectare. De locatie van het plangebied wordt weergegeven in Bijlage 1. Het maaiveld ter plaatse van het plangebied ligt gemiddeld op 25,5 m boven NAP.

De betreffende werkzaamheden zijn conform de richtlijnen van het handboek Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.1) uitgevoerd. Grontmij beschikt over een eigen opgravingsvergunning afgegeven door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

## 1.2 Aanleiding en doelstelling

Onderhavig onderzoek is uitgevoerd in het kader van de aanleg van een natuurbrug over de A1 en de Naarderstraat en de realisatie van nieuwbouw in het direct hierop aansluitende gebied. De opdrachtgever is van plan in het plangebied bodemverstorende werkzaamheden uit te voeren. De bodemingrepen die gepaard gaan met de geplande realisatie zullen eventueel aanwezige archeologische resten in de bodem verstoren en/of vernietigen. Derhalve dienen de archeologische waarden binnen het plangebied in kaart te worden gebracht.

Het doel van de quick-scan is om de bekende en potentiële archeologische waarden van het plangebied in kaart te brengen. Op basis van de resultaten van het onderzoek zal een nader advies worden gegeven met betrekking tot de noodzaak van eventueel archeologisch vervolgonderzoek en, indien dit het geval is, uit welke stappen dit vervolgonderzoek zal bestaan.

## 1.3 Werkwijze

Ten behoeve van het onderzoek is gebruik gemaakt van bodemkaarten en van geologische, topografische en historische kaarten, het Archeologisch Informatiesysteem (Archis2) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), de Archeologische Monumentenkaart (AMK), de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW). Aan de hand van deze gegevens is een aanbeveling opgesteld.

## 2 Bureauonderzoek

### 2.1 Geologie

Het landschap heeft altijd een belangrijke rol gespeeld in het nederzettingspatroon van de mens. Bij onderzoek naar archeologische sporen in een bepaald gebied is het van groot belang te weten hoe het landschap er in het verleden heeft uit gezien. Men kan meer te weten komen over dit landschap door de geologische opbouw en de bodem van een gebied te bestuderen.

De afzettingen die in het plangebied aan de oppervlakte voorkomen, dateren uit het Pleistoceen en het vroege Holoceen (zie Tabel 2.1).

**Tabel 2.1 Indeling van het Kwartair**

| chronostratigrafie |             | jaren geleden                                 |
|--------------------|-------------|-----------------------------------------------|
| Kwartair           | Holoceen    | Subatlanticum 3.000 - heden                   |
|                    |             | Subboreaal 5.000 - 3.000                      |
|                    |             | Atlanticum 8.000 - 5.000                      |
|                    |             | Boreaal 9.000 - 8.000                         |
|                    |             | Preboreaal 10.000 - 9.000                     |
|                    | Pleistoceen | Laat 130.000 - 10.000                         |
|                    |             | <i>Weichselien (ijstijd)</i> 120.000 - 10.000 |
|                    |             | <i>Eemien</i> 130.000 - 120.000               |
|                    |             | Midden 800.000 - 130.000                      |
|                    |             | <i>Saalien (ijstijd)</i> 200.000 - 130.000    |
|                    |             | <i>Elsterien (ijstijd)</i> 400.000 - 315.000  |
|                    |             | Vroeg 2.400.000 - 800.000                     |

Het plangebied is gelegen in de Archeoregio Utrechts-Gelderse zandgebied.

### 2.2 Geomorfologie

De Geomorfologische kaart<sup>1</sup> geeft de mate van reliëf aan en de vormen die in het landschap te onderscheiden zijn. Het plangebied ligt in een gebied met hoge heuvels en ruggen op de Utrechtse Heuvelrug.

### 2.3 Huidige en toekomstige situatie

Op dit moment wordt het plangebied doorsneden door de A1 en de Rijksweg. In het gebied tussen beide wegen wordt een kantoorgebouw gerealiseerd.

Over de A1 en de Rijksweg is de aanleg van een Natuurbrug gepland.

### 2.4 Bewoningsgeschiedenis en archeologie

Het plangebied is gelegen in een van oudsher voor menselijke bewoning aantrekkelijk gebied. De oudste sporen van bewoning stammen uit het Midden Paleolithicum. Daarnaast zijn uit de directe omgeving gevonden bekend die gedateerd zijn in het Neolithicum, de Bronstijd en de IJzertijd. Het gebied was in de historische tijd in gebruik voor bewoning. Het zuidelijke deel maakte in de negentiende eeuw deel uit van een legerplaats. In de directe omgeving van het plangebied is een van rijksweg beschermd archeologisch monument gelegen (AMK-nummer 1400) alsmede een terrein van archeologische waarde. Op het beschermde monument zijn op minder dan 500 meter van het plangebied sporen aangetroffen van bewoning die in de periode

<sup>1</sup> Geomorfologische Kaart van Nederland. 1:50.000

Neolithicum tot en met IJzertijd worden gedateerd. Bovendien zijn in Archis meerdere archeologische waarnemingen opgenomen. Waarneming 22452 is gedaan op de rand van het plangebied. Het betreft een vuursteenafslag uit het Midden Paleolithicum. Het plangebied staat op de IKAW deels aangegeven als niet gekarteerd, aangezien het binnen de bebouwde kom ligt, en deels als gebied met een middelhoge trefkans op het aantreffen van archeologische waarden. Het is aannemelijk dat de middelhoge verwachtingswaarde eveneens geldt voor het ongekarteerde gebied. Ter plaatse van de voormalige bebouwing kan het bodemarchief reeds verstoord zijn.

## **3 Conclusie en aanbevelingen**

### **3.1 Conclusie**

In opdracht van de provincie Noord-Holland heeft Grontmij in het kader van de aanleg van een Natuurbrug over de A1 en de Naarderstraat en de realisatie van nieuwbouw een bureauonderzoek in de vorm van een quick-scan uitgevoerd.

De planlocatie aan de A1 te Blaricum en Laren is gelegen in een archeologisch kwetsbaar gebied waar bewoningssporen zijn aangetroffen uit de periode Midden Paleolithicum tot en met de IJzertijd.

Ten behoeve van de planrealisatie zal de bodem tot op verschillende diepten over een groter gebied worden geroerd. Aangezien binnen het plangebied archeologische waarden in de bodem aanwezig kunnen zijn, is de kans groot dat zij door de voorgenomen werkzaamheden zullen worden aangetast.

### **3.2 Aanbevelingen**

Vanwege deze archeologische belangen en gezien de omvang van het plangebied is het onontkoombaar om een onderzoek ter plaatse en voorafgaand aan de bedoelde werkzaamheden te laten uitvoeren. Het is daarom van groot belang om archeologisch onderzoek in de vorm van een archeologisch bureauonderzoek al dan niet gecombineerd met een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) door middel van een verkennend booronderzoek te laten verrichten, waarin een gespecificeerde archeologische verwachting wordt opgesteld en de eventuele bedreiging van de archeologische waarden nader kan worden afgewogen. Op basis hiervan zal blijken of verder vervolgonderzoek noodzakelijk is. Dit vervolgonderzoek kan bestaan uit een waarderend booronderzoek of een proefsleuvenonderzoek. Hierna zal een besluit worden genomen over eventueel behoud van een vindplaats in situ, eventueel in combinatie met planaanpassing. Indien dit niet mogelijk is zal een eventuele vindplaats worden opgegraven.

# Literatuur en bronnen

## Literatuur

### Bronnen

Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) – maart 2009

[www.ahn.nl](http://www.ahn.nl)

Archeologisch Informatiesysteem (Archis2). Rijksdienst voor Het Cultureel Erfgoed (RCE), Amersfoort.

Cultuur Historische Waardenkaart van de provincie Noord-Holland

<http://Geo.noord-holland.nl/chw>

Streekplan Noord-Holland Noord, Provincie Noord-Holland, Haarlem 2005

Streekplan Noord-Holland Zuid, Provincie Noord-Holland, Haarlem 2005

Geomorfologische Kaart van Nederland 1:50 000 kaartblad 19 Alkmaar – 2- Lelystad (gedeeltelijk), Stichting voor Bodemkartering, Wageningen en de Rijks Geologische Dienst, Haarlem, 1979

Kennisinfrastructuur Cultuurhistorie (KICH)

[www.kich.nl](http://www.kich.nl)

## **Bijlage 1**

### Locatie plangebied

## **Bijlage 2**

### Archeologische basiskaart